

INTEGRUOTA LIETUVIŲ KALBOS IR ISTORIJOS PAMOKA „KAS TAI YRA – BŪTI PATRIOTU?“

Užduotis Nr. 1

PILietiškumas JAUNIMO AKIMIS

(Visuomenės nuomonė ir mintys apie pilietiškumo svarbą šiuolaikinėje Lietuvoje)

Remdamiesi filmuota medžiaga (žr. failą Education_Movie) atsakykite į pateiktus klausimus nurodydami bent 2-3 požymius:

1. Kas yra pilietiškumas? Aptarkite pilietiškumo sampratą nurodydami bent 3 požymius.

Dalyvavimas visuomeninėje veikloje, rinkimuose, laikymasis įstatymų, pagarba vienas kitam. Ilgiesi savo šalies, nori grįžti?!

2. Kokios išryškėja nuomonės apie emigraciją? Ar emigracija – nepilietiškumo pavyzdys? Kodėl?

Išvykti – nepilietiška.

Ir išvykus galima dirbti naudingą darbą, galima atrasti naujus pasaulius.

Pastaba: plačiau skaitykite priede – Pilietiskumas_Atsakymai_2

3. Ar pilietiškumas ir patriotiškumas yra tapačios sąvokos? Palyginkite pilietiškumo ir patriotiškumo sąvokas nurodydami bent 2-3 požymius.

Patriotizmas	Pilietiškumas
Patriotizmas (iš lot. patria ‘tėvynė’) – reiškinys, kai gerbiama, ginama ir mylima bei kartais aukštinama sava šalis ar regionas, tauta, kalba, kultūra.	Pilietiškumas – asmens savo teisių, atsakomybės ir pareigų demokratinei valstybei suvokimas, veikla visuomenės labui, bendrapiliečių teisių ir laisvių, demokratijos gynimas, gerovės Lietuvai siekimas”.
Tautiškumas, patriotizmas – įsipareigojimas tautai, valstybei.	Pilietiškumas – įsipareigojimas politinei bendruomenei, demokratinei santvarkai.
Kiekvienas patriotas yra pilietis, bet ne kiekvienas pilietis yra patriotas.	

Pastaba: plačiau skaitykite priede – Pilietiskumas_Atsakymai_2

4. Kur galima išmokti pilietiškumo ir patriotiškumo? Kokių priemonių reikėtų imtis, kad mokiniai taptų pilietiškesni?

Šeimoje, mokykloje, visuomenėje.

Užduotis Nr. 2

MAIRONIS – PATRIOTIZMO PAVYZDYS?

Vietoje įžangos. Ne paslaptis, kad Maironis daug kuo mūsų literatūroje buvo pradininkas – ir idėjomis, ir menine kalba. Tačiau pripažinkime: šiandien jis yra neginčijama praėjusiųjų laikų relikvija ir tuo pat metu iki šiolei laikytinas vienu iš ryškiausių ir giliausių tautos atgimimo reiškėjų. Iš Maironio eilėraščių galima sužinoti, koks jo santykis su tėvyne. Užduotis Nr. 2 sietina su patriotiškumo sąvokos aiškinimu (patriotiškumo pajauta / apraiškomis) analizuojant Maironio eilėraščių „Vakaras“.

1. Poetas gretina žavią Alpių šalį Šveicariją su Lietuva. Palyginkite Šveicarijos ir Lietuvos gamtos vaizdus (įvardinkite meninės raiškos priemones).

Maironis eilėraštyje pasakoja tiek apie svetimos šalies, tiek ir apie tėvynės gamtos grožį. Stebėdamas laivą, linguojamą skaisčių ežero bangų, besileidžiančią saulę, eilėraščio žmogus prisimena gimtinės sodybas, puošiamas jurginiais, plačiai banguojančių Dubysą.

Stebimas gamtos grožis puošnus (ežero skaisčios bangos – tarsi žalias smaragdus); tačiau iš esmės negyvas, („Saulė... leidos sutingus“)… jeigu ne tas vos juntamas „vėsos dvelkimas“, iš kalnų „skania sveikata“ papūtęs „rožių kvapas“. Pirmuosiuose trijuose posmuose užfiksuoti regimojo, girdimojo, jutiminio pasaulio vaizdai, o toliau atsiveria dvasingi „paukščių kelio žvaigždėto“ ir atsiminimų kupinos širdies peizažai. Užplūdę tėvynės vaizdai yra tarsi priešingybė ramiam Šveicarijos paveikslui, nes jie dinamiški: vaizdai veja vienas kitą, apimdami vis platesnius horizontus — nuo besistiepiančių ant palangių žiedų iki plačiai banguojančios Dubysos. Svajonėse atgaivinto įspūdžio išskirtinumą pabrėžia vaizdingi palyginimai („sužiurę žemčiūgų žiedai“, „kur raudonmargę kreipia kepurę jurginų“).

2. Ką patiria, išgyvena eilėraščio žmogus be tėvynės? (įvardinti meninės raiškos priemones).

Tik būdamas toli nuo tėvynės, jis giliai suvokia, koki ji graži ir brangi, artima ir sava. Juk pasakišku kalnų ežero grožiu besigėrinčio eilėraščio žmogaus mintys padangių keliais skrenda į gimtinę. Retorinis kreipinys („Ko, ašarėle, ko tu per skruostą / Kaip perlas riedi?“), išreiškiamas deminutyvu, nurodo emocijų stiprumą, išduoda žmogaus, išgyvenančio tėvynės ilgesį, pajautą. Pastebima, kad tolima tėvynė eilėraščio žmogui ne tik gimtoji žemė, bet ir kraštas, kur prabėgo jo „brangiausi jaunystės laikai“. Nors tėvynė toli, bet į ją dar galima grįžti, neprarandama viltis ją kada nors pamatyti. O praeitis, jaunystė – nebesugrąžinama, negrįžtamai praėjusi. Jos ilgesys praturtina ir pagilina emocinį kūrinio skambesį.

3. Kaip eilėraštyje apibūdinama tėvynė? (atrasti konkrečius įvaizdžius).

Audžiau nurimęs aukso svajones
Aušros spinduliais;
Lėkė jos, skrido, pilnos malonės,
Padangių keliais.

Į tolimąsias, į numylėtas
Tėvelių šalis.

Ten tai prabėgo mano brangiausi
Jaunystės laikai...

Eilėraščio „Vakaras“ žmogus išsakė savo požiūrį į tėvynę, gamtos grožį. Jo **brangiausi** metai prabėgo Lietuvoje, o būnant toli nuo tėvynės gyvi širdyje prisiminimai (jie vadinami „aukso“ svajonėmis, nes yra labai **brangūs**) paukščių keliais leidžia sugrįžti į **brangiausius** laikus ir vietas.

4. Atraskite tautosakos ženklus ir aptarkite jų prasmę.

Ten, kur sesutės rūta dabina
Kasas nuo mažens,
Kur juodbėrėlį brolis augina
Balnot ant rudens...

Mergelę poetas vaizduoja kaip tautinių savybių saugotoją, ją poetizuoja. Maironio mergelė ta pati, kurią idealizuoja liaudis savo dainose, t.y., mergautinio tyrumo simbolis. Berneliai ruošiami ginti tėvynę („kur juodbėrėlį brolis augina balnot ant rudens“). Taip parodoma gerbianti papročius tauta, brangi Maironiui.

5. Remdamiesi nagrinėtu eilėraščiu apibendrinkite, ar galima Maironį traktuoti kaip patriotą. Kodėl?

Maironio didžiosios žmogiškosios vertybės yra meilė savo kraštui, gamtai. Tėvynė, jos gamta idealizuota, išaukštinta, žadinanti meilės ir pasididžiavimo jausmus. Beje, svetimų kraštų gamtos grožis suteikė kūrybinių impulsų ne vienam Maironio eilėraščiui: „Ant Neapolio užtakos“, „Rigi Kulm“.

Tie, kas myli ar bent jau kada nors buvo įsimylėję, žino, jog teiginys „meilė – akla“ yra teisingas. Meilė tėvynei turėtų būti tokia pati – ją tiesiog myli tokią, kokia yra.

Užduotis Nr. 3

EMIGRACIJA JAUNIMO AKIMIS
(nuomonė ir mintys apie emigraciją Lietuvoje)

Siūlomos temos

Kodėl lietuviai emigruoja ir ką jie randa svetimose šalyse?

Ar nori mokiniai išvykti iš Lietuvos? Kodėl?

Traukos veiksniai (Priežastys, dėl kurių mokiniai norėtų išvykti į užsienį)	Emigracijos keliami pavojai
Noras pažinti kitas šalis	Išvežamos lėšos
Siekis išvykti mokytis	Prarandami specialistai
Daugiau galimybių susirasti darbą ir užsidirbti pinigų	Lietuvių kalba vis labiau „užteršiama“ svetimžodžiais
Kitose šalyse geriau gyventi (didesnės pajamos, geresnė gyvenimo aplinka)	Ateities perspektyvų nebuvimas jaunimui išvykus
Kitos šalys įdomesnės, gražesnės	Visuomenės senėjimas
Noras išbandyti kitokį gyvenimą	Darbo jėgos stygius
Įgyjama nauja patirtis	Lietuvių tautinei kultūrai gresia išnykimas

Išvada: Emigracija – tai nei gėris, nei blogis, nei laimė, nei nelaimė. Ji tiesiog yra.